

Arbetslivskommissionernas lägesbilder 2025

Arbetslivskommissionerna deltar i arbetet med att säkerställa kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet. De deltar också i utvecklingen av examensstrukturen, examina och examensgrunderna inom yrkesutbildningen. Arbetslivskommissionerna behandlar därtill begäranden om rättelse av bedömningen av de studerandes kunnande i examensutbildning. För den pågående verksamhetsperioden har man utnämnt 34 arbetslivskommissioner (Bilaga 1). Kommissionernas medlemmar representerar arbetsgivare, arbetstagare, självständiga näringsidkare och utbildningssektorn.

Arbetslivskommissionerna sammanställer uppgifter om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom de egna branscherna. Vid utarbetandet av lägesbilderna använder kommissionerna nationella uppföljnings-, respons- och utvärderingsuppgifter, till exempel uppgifter om prestationer i Vipunen och studerande- och arbetslivsrespons samt rapporter från kommissionernas besök och eventuella begäranden om rättelse av bedömningen. Lägesbilderna ger bland annat en översikt över antalet avlagda examina, anordnandet av utbildningen, yrkesproven, bedömningen av kunnandet samt responsen.

År 2025 har antalet tillstånd att anordna utbildning i huvudsak förblivit oförändrat. Anordnandet av utbildningen återspeglar till stor del det regionala behovet och efterfrågan i arbetslivet, även om studerande kan delta i utbildning och avlägga yrkesprov på andra orter. Det finns fortfarande en del examina, där antalet tillstånd att anordna utbildning är stort, men där antalet aktiva utbildningsanordnare ändå är litet.

Antalet avlagda examina varierar mellan olika examina. Även om inte alla kompetensområden i examensgrunderna har genomförts varje år eller om antalet prestationer är litet, anser en kommission att det är viktigt att säkerställa att utbildning erbjuds och anordnas samt att kunnandet inom dessa områden tryggas. Även de eventuella konsekvenserna av nedskärningar i finansieringen lyftes fram. I framtiden är det viktigt att följa upp antalet utexaminerade. Därtill bör man följa upp om utbildningsanordnare upphör med att erbjuda utbildning på grund av ett lågt antal studerande.

Enligt flera lägesbilder genomförs yrkesproven inom de yrkesinriktade examensdelarna huvudsakligen på arbetsplatser, men även på läroanstalter. Lägesbilderna visar att ett välmotiverat genomförande av yrkesprov i läroanstaltsmiljö säkerställer möjligheten att avlägga examen även när yrkesprov i arbetslivet inte är möjliga. Liksom i tidigare lägesbilder nämns bland annat studerandes behov av särskilt stöd, tillgången till arbetsplatser och åldersgränser på 18 år som orsaker för yrkesprov på läroanstalter. Man konstaterade också att en del examensstuderande planerar att bli företagare och att de i sådana fall inte nödvändigtvis ännu har tillgång till den utrustning eller de lokaler som krävs för att genomföra yrkesprov. Det finns fortfarande examensdelar där platsen för prestationen är okänd, även om antalet sådana fall har minskat något jämfört med tidigare år.

Integreringen av de gemensamma examensdelarna i yrkesproven för de yrkesinriktade examensdelarna nämns också som en positiv satsning, eftersom det kan påverka studerandes motivation på ett gynnsamt sätt. I en lägesbild konstaterades att personer som byter bransch upplever att de gemensamma examensdelarna är krävande om det har gått lång tid sedan tidigare studier. Examensdelarna som grundar sig på lokala krav på yrkesskicklighet anses fortfarande vara viktiga eftersom de kan svara mot regionala behov i arbetslivet.

Responsen om yrkesproven från de studerande har liksom året innan i huvudsak varit positiv. Responsen från arbetsplatser och arbetsplatshandledare har varit varierande såsom den också varit i tidigare lägesbilder. I en lägesbild framkom det att man både vid besöken och i själva responsen lyft fram introduktionen av arbetsplatshandledare som ett utvecklingsområde. Utbildningen av arbetsplatshandledare och bedömare borde betonas mer för att bedömningen av kunnandet och bemötandet av studerande på arbetsplatserna ska bli mer

enhetliga. Genom introduktionen borde man säkerställa att arbetsplatshandledarna får en dokumenterad informationsgång om innehållet i yrkesproven och bedömningen av kunnandet.

Bedömningen av kunnandet genomförs av två parter (en lärare och en företrädare för arbetslivet) i ungefär samma utsträckning som tidigare år. I flera lägesbilder konstaterade man att bedömningen av kunnandet har genomförts väl inom de examina som hör till kommissionernas verksamhetsområden, till exempel i fråga om tvåpartsbedömning. I en lägesbild framgår det att skillnaden mellan förvärvande av kunnande och påvisande av kunnande inte alltid är tydlig för alla parter. Andra utvecklingsområden som identifierats är utbildningsanordnarnas processer för begäran om kontroll av bedömningen och begäranden om rättelse av bedömningen samt informationen om de här processerna, bedömningsblanketterna samt att de studerandens beredskap att påvisa sitt kunnande inte alltid har säkerställts före yrkesprovet.

Arbetslivskommissionerna har deltagit i utvecklingsarbetet för flera examensgrunder. I en av lägesbilderna framhåller man att examensgrunderna och uppbyggnaden av examen erbjuder flexibla studievägar både för dem som kommer in i branschen och för dem som redan arbetar inom branschen och vill utveckla sitt kunnande. De gör det möjligt att identifiera och använda studerandens tidigare kunnande och stöder på så sätt möjligheten att avlägga examen på ett arbetslivsorienterat sätt. I en lägesbild konstaterades att kontakterna med företrädare för det lokala arbetslivet spelar en viktig roll, eftersom de kan informera om vilka behov och krav på kunnande som finns i arbetslivet och hur väl uppbyggnaden av examen fungerar i praktiken. Samarbetet kan också främjas genom att sprida goda modeller till andra läroanstalter med utbildning inom samma bransch. Kommissionerna anser att samarbetet med arbetslivet på allmänt plan är viktigt och i en lägesbild uttryckte man oro över det framtida arbetslivssamarbetet, eftersom arbetslivskommissionernas verksamhet ser ut att upphöra vid årsskiftet.

Arbetslivskommissionernas lägesbilder för de olika branscherna har publicerats på Utbildningsstyrelsens webbplats. Du kan ta del av arbetslivskommissionernas lägesbilder på Utbildningsstyrelsens webbplats: <https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/yrkesutbildning/arbetslivskommissioner>

Bilaga 1.

Arbetslivskommissionerna under perioden 1.1.2024-31.12.2026

Arbetslivskommissionen för fordonsbranschen
Arbetslivskommissionen för livsmedelsbranschen
Arbetslivskommissionen för luft- och sjöfartsbranschen
Arbetslivskommissionen för maskin- och produktionsteknik
Arbetslivskommissionen för processindustrin
Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten-, och gruvbranschen
Arbetslivskommissionen för träindustrin och båtbyggnadsbranschen
Arbetslivskommissionen för el-, automations- och energibranschen
Arbetslivskommissionen för textil och mode
Arbetslivskommissionen för chefskap inom produktion, teknisk planering och produktutvecklingsarbete
Arbetslivskommissionen för husbyggnads- och ytbehandlingsbranschen
Arbetslivskommissionen för husteknik
Arbetslivskommissionen för hår- och skönhetsbranschen
Arbetslivskommissionen för logistik
Arbetslivskommissionen för idrott och träning
Arbetslivskommissionen för turismbranschen
Arbetslivskommissionen för rengörings- och fastighetsservicebranschen
Arbetslivskommissionen för kosthållsbranschen
Arbetslivskommissionen för säkerhets- och tullbranschen
Arbetslivskommissionen för skogsbranschen
Arbetslivskommissionen för landsbygdsnäringar, hästhushållning och djurskötsel
Arbetslivskommissionen för trädgårdsbranschen
Arbetslivskommissionen för scenkonst
Arbetslivskommissionen för mediebranschen
Arbetslivskommissionen för konstindustrin
Arbetslivskommissionen för tolkning
Arbetslivskommissionen för affärsverksamhet
Arbetslivskommissionen för företagande och ledning
Arbetslivskommissionen för natur- och miljöområdet
Arbetslivskommissionen för ICT-branschen
Arbetslivskommissionen för pedagogisk verksamhet och handledning
Arbetslivskommissionen för grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen
Arbetslivskommissionen för hälsovårdsbranschen
Arbetslivskommissionen för rehabilitering och stärkandet av delaktighet